

Jakelun mukaan

HANKKEEN ASETTAMINEN SELVITTÄMÄÄN VESIVAROJEN KÄYTTÖÖN JA HOITOON LIITTYVIEN TEHTÄVIEN HOIDON JÄRJESTÄMISTÄ MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN TOIMIALALLA

Asettaminen

Maa- ja metsätalousministeriö on neuvoteltuaan työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön kanssa tänään asettanut hankkeen selvittämään ja ohjaamaan toimialansa vesivarojen käyttöön ja hoitoon liittyvien valtion tehtävien hoidon järjestämistä.

Toimikausi

9.3.2015 – 31.12.2016

Tausta

Valtion alue- ja keskushallinnon uudistaminen on meneillään. Siinä otetaan huomioon muun muassa valtiovarainministeriön vetämän ns. VIRSU-hankkeen ehdotukset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) toimintaa sopeutetaan väheneviin voimavaroihin vähentämällä henkilöstöä vuosina 2015 - 2018. Voimavarojen väheneminen sekä samanaikaiset muutokset toimintaympäristössä aiheuttavat merkittäviä haasteita luonnonvaratehtävien hoidolle valtionhallinnossa, sillä eräissä tehtävissä osaaminen on enää muutaman asiantuntijan varassa. Tehtävien hoito on välttämätöntä järjestää siten, että voimavarat ja osaaminen ovat riittävät maa- ja metsätalousministeriön strategisesti tärkeimmiksi määrittelemissä tehtävissä.

ELY-keskusten kalataloustehtävät organisoitiin 1.1.2015 alkaen hoidettaviksi keskitetysti Varsinais-Suomen, Pohjois-Savon ja Lapin ELY-keskuksissa. Luonnonvaratehtävien hoitoa on tarpeen kehittää edelleen. Vesivarojen käyttöön ja hoitoon liittyvien tehtävien organisointi tulee selvittää ja arvioida, ja tässä työssä tulee ottaa huomioon keskittämisen ja asiantuntemuksen kokoamisen sekä nykytekniikan tarjoamat mahdollisuudet. Samalla on huolehdittava kala- ja vesitalouden osaamista vaativien tehtävien kokoamisesta tarkoituksenmukaisiksi kokonaisuuksiksi. On tarpeen selvittää, miten voimavaroja suunnataan, toimintaa tehostetaan ja taloudellisuutta parannetaan. On myös selvitettävä mahdollisuudet siirtää nykyisin valtion vastuulla olevia tehtäviä tai niiden hoitoa hyödynsaajille tai huolehtia niistä uudella tavalla kumppanuuksia vahvistamalla.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ELY-keskuksia vesivarojen käytön ja hoidon tehtävissä. Näitä ministeriön toimialan ELY-keskuksissa hoidettavia vesitaloustehtäviä ovat vedenhankinta ja viemärointi, vesistöjen säännöstely, tulvariskien hallinta, maankuivatus ja kastelu, patoturvallisuus ja vesistöarakenteiden ylläpito, valtion velvoitteet vesilain (587/2011) mukaisen luvan haltijana sekä muu vesivarojen käyttö ja hoito mukaan lukien niihin liittyvät rajavesistöasiat. Ministeriö ohjaa ELY-keskuksia myös kalakantojen ja kalavesien hoitoon liittyvissä tehtävissä. Se ohjaa lisäksi Metsähallitusta, jonka hallinnassa ovat valtion ja yleiset vesialueet.

Erityislainsäädännön nojalla ministeriö ohjaa ELY-keskuksia peruskuivatuksen tukemisesta annetun lain (947/1997), patoturvallisuuslain (494/2009), tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) ja vesihuoltolain (119/2001) toimeenpanossa sekä rajavesistösovimusten mukaisessa yhteistyössä

Ruotsin ja Venäjän kanssa. Ministeriö ohjaa ELY-keskuksia toimialallaan myös vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisissa tehtävissä sekä niiden valvoessa vesilaissa tarkoitettua yleistä etua ministeriön toimialan vesitalousasioissa.

ELY-keskukset ovat valtion puolesta vesioikeudellisen luvan haltijana vastuussa kymmenistä säännöstelyhankkeista ja sadoista vesistö-rakenteista. Valtion vastuulla olevien vesistö-rakenteiden joukossa on tulvavapenkereitä ja pumppaamoja, säännöstely-patoja, tekojärvien säännöstely- ja patorakenteita, luonnonravintolammikoita, kalatierakenteita ja pohjapatoja. ELY-keskukset huolehtivat myös sopimusten perusteella eräistä valtion rahoittamiin vesistöjärjestelyihin liittyvistä rakenteista.

Ilmaston muuttuessa ja sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyessä tulvariskien hallinnan ja patoturvallisuuden varmistamisen sekä valtion vesistövarallisuuden käytön ja ylläpidon kehittämisen ja tehostamisen tarve kasvaa. Peruskuivatus on peltojen hyvän vesitalouden edellytys. Vesihuoltoon liittyvissä tehtävissä korostuu vesihuoltolain noudattamisen valvonta ja ohjaus, erityistilanteisiin varautuminen sekä tarve edistää alueellista yhteistyötä ja alan liiketoiminnan kehittymistä. Vesistöjen hoitoa on tarpeen kehittää kokonaisuutena ottaen huomioon erilaiset hyötykäytön, vaelluskalakantojen hoidon ja suojelun sekä riskien hallinnan tavoitteet.

Tehtävä

Hankkeen tarkoituksena on asianomaisten ministeriöiden, aluehallinnon, Metsähallituksen sekä keskeisten virastojen ja laitosten yhteistyönä valmistella ehdotukset tehtävien hoidon järjestämiseksi ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset ja voimavarojen väheneminen. Tavoitteena on turvata vesiluonnonvaroihin liittyvän asiantuntijaviranomaisten toiminnan jatkuvuus valtionhallinnossa.

Hankkeen tavoitteena on osaltaan edistää vesiluonnonvarojen kestävään käyttöön perustuvaa puhtaan veden, ruoan ja uusiutuvan energian tuotannon edellytyksiä, vedestä aiheutuvien riskien hallintaa ja haittojen vähentämistä, vesistöjä pilaavan kuormituksen vähentämistä ja ravinteiden kierrätystä sekä vesivarjoista ja vesiluonnosta saatavien virkistys- ja hyvinvointipalvelujen saatavuutta. Tarkoituksena on tällä tavoin myös tukea biotalouteen perustuvaa elinkeinotoimintaa ja kasvua.

Tehtävänä on selvittää ja arvioida vaihtoehtoja sekä ehdottaa ratkaisuja tehtävien hoidon järjestämiseksi seuraavissa kokonaisuuksissa:

- valtion vesistöomaisuus ja siihen liittyvien lupien hallinta
- rakennettujen ja säännöstelyjen vesistöjen sekä valtion ja yleisten vesialueiden käyttö ja hoito sekä tulva- ja kuivuusriskien hallinta
- peruskuivatus, peltojen vesitalous ja ojitus
- vesihuoltoon, vedenhankintaan ja pohjavesiin liittyvät valvonta- ja ohjaustehtävät sekä yleisen edun valvonta vesitalousasioissa
- rajavesistöyhteistyö
- vesivaroihin ja niiden käyttöön ja hoitoon liittyvä tiedonhallinta

Työn ensimmäisenä vaiheena toteutetaan valtion vesistöomaisuuteen ja siihen liittyvien lupien hallintaan liittyvä osuus 30.6.2015 mennessä. Työssä otetaan huomioon valtion eri toimialojen vesistö-rakenteiden ja vesialueiden omistajuuteen ja lupien hallintaan liittyvät tehtävät ja pyritään mahdollisuuksien mukaan yhteisiin tai yhteisiä hankintamenettelyjä hyödyntäviin ratkaisuihin.

Hanke sovitetaan yhteen aluehallinnon muun kehittämisen kanssa. Työssä hyödynnetään tuloksia aiemmista kehittämishankkeista, joita ovat esimerkiksi ELY-keskusten tie-, vesi- ja ympäristö-rakentamisen hankintamenettelyjen ja organisoiminnan kehittämishanke, alueellisten ympäristökeskusten asiantuntijapalveluiden keskittäminen ja yhteistoiminnan lisääminen –hanke sekä aiemmat tehtäväluekohtaiset selvitykset ja hankkeet. Tehtävien hoidon järjestämisessä kiinnitetään huomiota hallinnon virastojen, tutkimuslaitosten sekä asiakaspalvelukeskuksen tarkoituksenmukaiseen työntekoon.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmä ohjaa ehdotusten valmistelua sekä seuraa ja tukee niiden toteuttamista. Se raportoi johtoryhmälle, joka ottaa kantaa ohjausryhmän ehdotuksiin.

Ohjausryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja: yksikön päällikkö, vesihallintojohtaja Kai Kaatra, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja: neuvotteleva virkamies Minna Hanski, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

neuvotteleva virkamies Elina Isoksela, työ- ja elinkeinoministeriö

sijainen neuvotteleva virkamies Mikko Kuoppala, työ- ja elinkeinoministeriö

ympäristöneuvos Pirkko Oilinki-Nenonen, ympäristöministeriö

sijainen ympäristöneuvos Saara Bäck, ympäristöministeriö

palvelupäällikkö Pekka Perttilä, Metsähallitus

neuvotteleva virkamies Leena Westerholm, maa- ja metsätalousministeriö

neuvotteleva virkamies Tapio Hakaste, maa- ja metsätalousministeriö

sijainen neuvotteleva virkamies Jarmo Vilhunen, maa- ja metsätalousministeriö.

ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat -vastualueiden johtajat ovat ohjausryhmän jäseniä ja osallistuvat ohjausryhmän työskentelyyn keskenään sopimallaan tavalla.

Ministeriö nimeää selvitystyötä varten projektipäällikön, joka toimii myös ohjausryhmän sihteerinä.

Ohjausryhmä perustaa tarpeen mukaan valmisteluhankkeita, kutsuu tai kuulee asiantuntijoita ja sihteeireitä sekä on yhteydessä tehtävien hoidon kannalta keskeisiin tahoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteistyöhön muiden aluehallintoa ohjaavien tahojen sekä Liikenneviraston, Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa. Ohjausryhmä huolehtii tarvittavasta henkilöstöjärjestöjen edustajien kuulemisesta.

Johtoryhmä

Johtoryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja: osastopäällikkö Juha Ojala, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

yksikön päällikkö, vesihallintojohtaja Kai Kaatra, maa- ja metsätalousministeriö

yksikön päällikkö, metsäneuvos Marja Kokkonen, maa- ja metsätalousministeriö

yksikön päällikkö, apulaisosastopäällikkö Christian Krogell, maa- ja metsätalousministeriö

yksikön päällikkö, kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö

neuvotteleva virkamies Minna Hanski, maa- ja metsätalousministeriö.

Kustannukset

Selvitystyö tehdään virkatyönä ilman eri palkkioita. Osallistuvat tahot vastaavat työhön osallistumisesta aiheutuvista kustannuksista. Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen (TEM/432/00.03.05.02/2010) 19.2.2010 mukaan työ- ja elinkeinoministeriö korvaa ELY-keskusten edustajien matkakulut ministeriön asettamissa työryhmissä 1.1.2010 lähtien.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Hallitusneuvos

Vilppu Talvitie

JAKELU Ohjausryhmään nimetyt henkilöt

TIEDOKSI Maa- ja metsätalousministeriön osastot
Valtiovarainministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriö
Liikennevirasto
Metsähallitus
Luonnonvarakeskus
Suomen ympäristökeskus
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset